

דו"ח על ההתנחלויות בשטחים הכבושים

פרסום דו-חודשי של הקרן למען שלום

במזה"ת

כרך 18 מס. 6

גיליון נובמבר-דצמבר

העיסוק בשולי השליטה הישראלית לא יסיים את הכיבוש

" המשך הרחבת ההתנחלויות והפקעת הקרקעות הופך את ההפרדה בין שני העמים לכמעט בלתי אפשרית" כתב אבו מאזן ב"וול סטריט ז'ורנל" ב 19.9.2008 "אנו מחכים בקוצר רוח לשחרור שלנו. שלום חלקי, כפי שמוצא ע"י בני שיחי הישראליים אינו הדרך קדימה.. שחרור חלקי הוא סתירה מובנית. או שהפלסטינים יהיו בני חורין, או שימשיכו לחיות תחת הכיבוש הצבאי הישראלי" "אנו רוצים שילדינו יחיו מתוך תקווה ויקבלו הזדמנות להגשים את הפוטנציאל שלהם, אבל המציאות היומיומית הולכת ונעשית גרועה יותר. אנו כלואים בתוך כיסים הולכים ומתכווצים של קרקע, משהו המזכיר את הבנטוסטאנים של דרום אפריקה." אבו מאזן, הנואש מהסכם עם ישראל, ביקש מכתב תמיכה מהנשיא היוצא בוש אשר יתמוך ב"פיתרון מדיני המבוסס על הקמת מדינה פלסטינית עצמאית בגבולות 4.6.67"

בעשורים הראשונים של הכיבוש שיבחה הקהילה הבינלאומית את ישראל על "הכיבוש הנאור". מנהיגי ישראל הסבירו את הקמת ההתנחלויות כשימוש ב"שטחים ריקים", וטענו כי ההתנחלויות אינן פוגעות באורח החיים הפלסטיני אלא מהוות מנוע לצמיחה כלכלית ולקידמה. אולם כאשר נאסר על ילדים פלסטינים לרכב על אופניים לביה"ס – בגלל זכויות היתר של המתנחלים – וכאשר חקלאים פלסטינים יכולים למסוק את מטעי הזתים שלהם רק בתיאום עם צה"ל – מחשש להתקפות המתנחלים – אין זה פלא כי ישראל נטשה את הטיעון בדבר חיים הרמוניים זה בצד זה כדרך להצדקת ולשמירת המצב הקיים.

מה שלא השתנה הוא נחישותה של ישראל לשמר את הכיבוש, במצריך כיום השקעה מסיבית באמצעים המגבילים ומדכאים את האוכלוסיה הפלסטינית. דו"ח של קרן כלכלית בינלאומית מנתח את השפעת ועידת אנאפוליס, ומראה כי הגבלות התנועה על הפלסטינים הוחמרו בשנה החולפת. למרות העזרה הבינלאומית שאין לה תקדים – 1.63 מיליארד דולר שהוזרמו לרשות הפלסטינית – עלה מספר המחסומים, נמשכה הסטגנציה במשק הפלסטיני, עזה שנדחפה עמוק יותר אל תוך עוני מחפיר ועליית החמאס לשלטון הם ההיפך המוחלט המטרות שהוצבו בנאפוליס לפני שנה.

ב 22.9 פנה רה"מ הפלסטינית, פיאד, לקוורטט וחלק על הדעה הרווחת בקהילה הבינלאומית כי ניתן לשקם את הכלכלה הפלסטינית מבלי לבטל את מרכיבי העיקריים של הכיבוש.

הרחבת ההתנחלויות, העומדת בסתירה מוחלטת להתחייבויותיה של ישראל במסגרת מפת הדרכים ואנאפוליס, ממשיכה לצמצם את האופק הכלכלי של הפלסטינים ומרחיקה את הפיתרון של שתי מדינות. עובדה נוספת המחמירה את המצב היא התגברות אלימות המתנחלים כלפי הפלסטינים, ללא תגובה תקיפה של כוחות הביטחון הישראליים.

דו"ח עדכני של נתוני הבנק העולמי מדגיש את השפעתם ההרסנית של מדיניות הכיבוש, ההתנחלויות, הקרקע והביטחון של ישראל על הכלכלה הפלסטינית. אוכלוסיית המתנחלים עלתה ב-150% והגיעה ל כמעט 300,000 נפש, בין 1989 ל 2008 ואחוזי הקרקע הנמצאים תחת שליטה ישראלית עלו ב 400%. הדו"ח מבהיר כי הפלסטינים זקוקים ל"מרחב כלכלי, - כלומר, קרקע – כדי להתפתח ולצמוח. בלעדי זאת אין להם סיכוי לפריחה כלכלית. יש לעסוק ברצינות באפקט של התרחבות ההתנחלויות על הכלכלה הפלסטינית, נכתב בדו"ח, ויש למצוא פיתרון לפיתוח רציונלי של עתודת הקרקעות בגדה המערבית כולה.

את המשבר בפלסטין, שנגרם בגלל אסטרטגיות הכיבוש וההתנחלות הישראליים, לא ניתן לפתור באמצעות עיסוק ברכיבים השונים של הכיבוש. למרות ש"הקפאת התנחלויות" הסרת מחסומים והגברת האפקטיביות של כוחות הביטחון של הרשות יכולים להקל על חיי היום יום,

אין בהם כדי לשנות את אופיו העיוני והכוחני של הכיבוש, שמחותר ל רוקן את הריבונות הפלסטינית מכל משמעות ולהפקיע את המנופים הכלכליים מידיים פלסטיניות. וכמו נכתב בפירסום של "גוש שלום" – ההתנחלויות אינן הבעיה היחידה: הכיבוש אשם בכל ממדיו – הממשלה, הצבא, המשטרה ובתי המשפט".

לכו בעקבותינו – לא בעקבותיהם

לפני כשנה קראה קונדוליזה רייס לפלסטינים "לכו בעקבותינו – לא בעקבותיהם" (לחמאס, הכוונה), אך בינתיים המודל החמאסי לסיום הכיבוש מוכיח עצמו, כמו גם שלטון החמאס הריבוני – כולל ה"תהדיה" – באופן שהרשות הפלסטינית יכולה רק לחלום עליו. כפי שמציין העיתונאי נחום ברנע: "אנו נוטים לחשוב כי אזרחי עזה מסכנים, שהרי הם סובלים גם משלטון החמאס המדכא, גם מהמצור הכולא אותם במובלעת חונקת וגם מצה"ל (בתקופות בהן אין "תהדיה". קצין בכיר הסביר לי השבוע כי לאנשים שם יש פרספקטיבה שונה מאשר כאן. " הגדה המערבית חיה תחת כיבוש" הוא אומר "עזה היא עצמאית. אין בה מחסומים. אין בה מתנחלים. יש ים. מודל החיקוי לכל ילד פלסטיני הוא לוחם חמאס היורה קסאמים לעבר ישראל". ההישגים הפלסטיניים בעזה הושגו במחיר כבד, אך יתכן שהם יוכחו כמשמעותיים יותר מאשר תהליך אנאפוליס. וכך אמר ה"מ של הרשות פיאד לקונדוליזה רייס בביקורה בג'נין כי יתכן והמאמצים הבינלאומיים ליצור מחדש ביטחון ישראלי-פלסטיני ושותפות כלכלית "אין בהם די כדי להוביל אותנו למטרתנו. מה שאנו עושים כאן זה ניסיון לבנות מדינה, לסיים את הכיבוש. אם דבר לא יקרה ושום דבר לא יתרחש – גם זה לא יתממש. וזה יראה כניסיון לשפר את איכות הכיבוש. זו לא המטרה. המטרה היא לסיים את הכיבוש ולא ליפות אותו".

מאת: ג'פרי ארונסון

לקוראינו

כאשר הנשיא הנבחר אובאמה יקבע את סדרי העדיפויות המדיניים שלו יהיה עליו להחליט מתי וכיצד להתערב בסכסוך הישראלי-פלסטיני. הכל מסכימים כי מדיניותנו בעבר נכשלה, כי לפתרון הסכסוך נודעת חשיבות רבה לשני העמים וכי בכיה זו קשורה קשר בל ינתק לאתגר אמריקניים נוספים באזור – עיראק, איראן, סוריה לבנון והטרור.

למרות זאת נשמעים קולות המזהירים כי הסכסוך עדיין אינו "בשל" לפתרון, וכי כישלון יחליש את השפעתה של ארה"ב, יתבע תשומת לב נשיאותית רבה ויגרום להתנגדות מבית.

באשר לסוגיית ה"בשלות": מדיניות גרועה בצד הישראלי והפלסטיני היוותה תמיד מכשול לשלום. המאבק הפנים ישראלי בין המתנחלים והמפלגות הדתיות לבין הרוב הפרגמטי והמתון והמאבק הפלסטיני בין החמאס לרשות הפלסטינית ילכו ויתעצמו ללא הבטחה מציאותית לשלום. רק יוזמה אמריקנית הממוקדת בפתרון הקבע יכולה לנטוע סוג זה של תקווה.

החשש מכישלון אסור לו שירפה את ידי היוזמה הנחושה. סכנות אי-העשייה גבוהות יותר – גם לישראלים וגם לפלסטינים, הרואים איך חלון ההזדמנויות של חזון שתי המדינות הולך ונסגר, וגם לחוסנה הלאומי של ארה"ב. משלחת נשיאותית חזקה תוכל לטפל בתהליך מבחינה דיפלומטית ופוליטית.

ולבסוף, מנהיגות נשיאותית חזקה יכולה לגבור על ההתנגדות מבית. סקרים מראים כי האמריקנים תומכים בפתרון שלום של שתי מדינות, מתנגדים לאלמות ולהתנחלויות ורוצים הנהגה אמריקנית חזקה יותר. לא"י נודעת חשיבות רבה בעיני היהודים האמריקניים, כמו גם המוסלמים והנוצרים. כולם היו רוצים לראות יוזמה אמריקנית חזקה ורחומה שתסיים את הסכסוך הישראלי-פלסטיני. פיליפ ווילקוקס.

* * *

אוכלוסיית המתנחלים בירושלים המזרחית 2000-2006

ההתנחלות	2000	2002	2003	2004	2005	2006
חלפיות מזרח	12,845	12,591	12,439	12,238	12,158	12,078
נבעת שפירא	8193	6631	6628	6630	6589	6724

27,637	27,569	27,425	27,309	27,258	27,173	גילה
763	1,125	2,152	3,354	4,604	6,040	הר חומה
2,912	2,948	2,958	2,959	2,912	2,901	גבעת המבחר
3,645	3,617	3,664	3,647	3,675	3,765	מעלות דפנה
20,288	20,250	20,306	20,218	20,156	20,149	נווה יעקב
2,279	2,348	2,387	2,451	2,476	2,546	הרובע היהודי
36,469	38,684	39,747	40,665	41,208	41,653	פסגת זאב
37,934	38,992	39,383	40,027	40,367	40,837	רמות אלון
2,917	3,046	3,123	3,180	3,252	3,299	רמת אשכול מע'
11,348	12,822	13,390	13,888	14,318	14,658	רמת שלמה
5,018	4,994	4,999	5,021	5,084	5,034	סנהדריה מורחבת
172,248	175,617	178,601	181,587	184,057	186,857	סה"כ

מקור: מכון ירושלים לחקר ישראל, שנתון סטטיסטי 2000-2007

* * *

תמונות קצרות

חוק פינוי-פיצוי חוזר

ב 6.9.2008 הביא אולמרט את הצעת חוק פינוי-פיצוי בפני הקבינט. התוכנית, המקודמת ע"י חיים רמון, מציעה לפצות את 67,000 המתנחלים (כ 12,000 משפחות) החיים בצד המזרחי של גדר ההפרדה תמורת נכונותם להתפנות מרצון, ללא קשר לתוצאות המו"מ על הסדר הקבע בין ישראל לפלסטינים. עלותה של התוכנית מוערכת ב כ 700 מיליון דולר, והיא כוללת פיצוי של \$300,000 למשפחה. לשם השוואה – הפיצוי שניתן ל-1,200 משפחות המתנחלים שפנו מרצונם עמד על 1.6 מיליארד דולר. במשרד האוצר מעריכים כי תג המחיר של התוכנית יהיה גבוה יותר, בערך פי שלושה מסך הפיצוי שניתן למפוני תוכנית ההינתקות ב 2005.

מסקר שהוזמן ע"י משרד רה"מ עולה כי רק כ 8% מהמתנחלים בצידה המזרחי של גדר ההפרדה מוכנים לקבל את ההצעה. על פי התוכנית – הממשלה תרכוש את בתיהם ותחתום אותם.

מקור: עקיבא אלדר "הארץ" 5.9.08 ; ידיעות אחרונות" 14.9.08

*

פרס על רצח

"פרס של \$250,000 מובטח למי שיהרוג חבר "שלום עכשיו". מדינת ישראל הפכה לאויב שלנו. הגיע הזמן להקים מדינת הלכה ביהודה ושומרון. הגיע הזמן לממלכת יהודה"

עלון החתום ע"י צבא שחרור המדינה נמצא באתר ניסיון הרצח של פרופ' זאב שטרנהל.

"ידיעות אחרונות" 28.9.08

*

"במה שהפך למעין מסורת חג יתחילו היום חלוצים בהקמת שתי שכונות יהודיות ביהודה ושומרון ובחיזוק שכונה נוספת. האתרים שנבחרו לשכונות החדשות הן רכס סלע – בצידו המערבי של הר ברכה - ומעלות חלול - בין חברון, קרית ארבע וגוש עציון. אתר שלישי, רכס מגרון - גבעה ליד מגרון שבבנימין - תקבל תמיכה וחיזוק באמצעות צועדים רבים שיגיעו היום למקום. אחדים מהם מתכננים להישאר ולחזק את המשפחה היחידה וקבוצת היחידים המתגוררים שם זה מספר חודשים. במגרון עצמה חיות 43 משפחות אך גידולה נקטע בגלל הממשלה. פעילי שטח מדווחים כי לא נצפו ניסיונות של הצבא להקים מחסומים או לעצור אותם בדרך כלשהי. מספר משפחות באו על ציודן והן מתכננות להישאר במקום כמה שאפשר. וייס, ראש מועצת קדומים בעבר, אמר לערוץ 7 "הישוב "שבות עמי" החל בדיוק באותו אופן, כיוזמה של חג, והוא עומד על תילו 13 חודשים".

ערוץ 7, 19.10.08

*

דו"ח מצב על הסגרים בגדה המערבית

OCHA מדווחת כי בין 30.4 – 11.9.2008 יישמה ישראל, אם כי באופן מוגבל, מספר הקלות על תנועת פלסטינים בגדה המערבית. עדיין לא ניכרת הקלה משמעותית ביכולת התנועה והגישה של פלסטינים בגדה המערבית ובמזרח ירושלים. הוסרו 100 מכשולים, אשר רק 25 מתוכם היו מכשולים של ממש שנספרו ע"י ocha . ישראל הקלה בהגבות התנועות בשלושה צירים מרכזיים בגדה: מחסום שבי-שומרון, צפונית מערבית לשכם; ומחסום אל-פאס וראס-אל-ג'ורה בחברון. מחסומים אלה הוסרו אך צה"ל ממשיך להחזיק בעמדותיו במקום. לבד משלושה צירים אלה נותרו חסומים מן הכבישים המרכזיים המובילים לעבר 18 המרכזים העירוניים הפלסטיניים המאוכלסים ביותר. מחצית מן הדרכים המשניות חסומות או נשלטות ע"י עמדות צה"ל. ב 11.9.08 נספרו ע"י OCHA 630 מכשולי דרכים, מתוכם 93 הן עמדות מאוישות של צה"ל. מספר זה אינו כולל את 69 המחסומים בתוך חברון. זהו גידול של 3% מאז אפריל. מספר המחסומים בצפון הגדה ובמרכזה עלה, בעוד שבדרום הצטמצם מספרם. בסיכום הדו"ח נאמר: "מהתבוננות במדיניות המיושמת בשטח בשמונה השנים האחרונות עולה, כי מה שהיה בעבר תגובה לטווח קצר על עימותים אלימים ופגיעה באזרחים ישראלים התפתח לכלל מערכת קבועה. מערכת המרסקת את הטריטוריה של הגדה ומשפיעה על חופש התנועה של כלל האוכלוסיה הפלסטינית".

מקור: דו"ח הסגרים, 29.9.08

* * *

יומן ההתנחלויות

* אם לא צוין אחרת – מקור ההודעה הוא OCHA

6.7.08

ארבעה מתנחלים מאספר הכו ופצעו שני פלסטינים מכפר שער שרעו את עדריהם סמוך להתנחלות.

"בצלם": צה"ל פגע בדרכי הגישה אל הכפר נבי סמואל וניתק אותו כמעט כליל מן הגדה. הכפר שוכן בין רמות לגבעת זאב.

10.7

"ידיעות אחרונות": משרה"ב הפשיר לבניה 25 בתי חרושת ליד אריאל. כך יוכל אזור התעשייה של אריאל צפון.

המועצה האזורית לתכנון ובניה בירושלים אישרה בניית 910 יחידות דיור בהר חומה ו-900 יחידות דיור בפסגת זאב. ("הארץ". ערוץ 7)

פלסטינים מכפר בילעין הגישו עתירה לביה"ד במונטריאול נגד שתי חברות קנדיות הבונות במודיעין עלית ובמתתיהו מזרח. ("מעריב")

11.7

פלסטינים ירו ופצעו אזרח ישראלי שנסע ברכבו ליד התנחלות יקר. צה"ל ירה באחד היורים, לכאורה, והרגו. ערוץ 7.

12.7

נעצר מתנחל מיצהר ששלח טיל דמוי קסאם אל כפר בורין. ("מען")

16.7

רה"מ אולמרט דחה את בקשתו של שר השיכון, זאב בויס, לבנות 800 יחידות דיור נוספות בביתר עלית, והסכים להוספה של 286 יחידות. ("הארץ")

מאות מתנחלים התאספו במאחז יד יאיר כהכנה לעימות עם הצבא האמור לפנות את המאחז. ("הארץ")

20.7

"הארץ": בג"צ תמך בפסיקה הקורת לפנות את בני משפחת אל-קורד מביתם בשייח ג'ראח, וקבע כי הבניין שייך ליהודים חרדים.

21.7

מתנחלים ממאחז חוות גלעד תקפו שלושה פלסטינים שעיבדו את שדותיהם.

24.7

"ידיעות אחרונות": מתנחלים התנגשו עם הצבא ליד חוות גלעד.

משרד הביטחון הודיע על כוונתו להקים 20 יחידות דיור חדשות במשכיות, מחנה צבאי נטוש בבקעת הירדן, לשם ישובן של משפחות שפונו מעזה ב-2005. התוכנית נגנזה ב-2006 לאחר שעוררה מחאה בינלאומית. ("ידיעות אחרונות").

27.7

"הארץ": מתנחלים דקרו ופצעו שני פועלים פלסטיניים באזור התעשייה מישור אדומים.

מתנחלים מיצהר הציתו בית בכפר בורין ("מען")

התנועה לסולידריות עם פלסטין בבריטניה קראה לממשלה להחרים יבוא מוצרים מן ההתנחלויות. ("מען")

28.7

"הארץ": משרד הביטחון הסכים לפירוק 2-4 ק"מ של גדר הפרדה, צפונית לקלקיליה, ולהחזרת 2,600 דונם של אדמה חקלאית לבעלים הפלסטינים. קטע הגדר יוחלף בגידור באורך 9 ק"מ, סמוך לתוואי הקו הירוק, בעלות של 13.6 מיליון דולר.

מתנחלים ממאחז ליד כפר קדום רגמו באבנים מכוניות פלסטיניות.

כוחות הביטחון פוצצו ימזרח ירושלים בית מגורים בן 4 קומות שנבנה ללא רישיון. (רויטרס). 30.7

30.7

חיילי צה"ל ירו והרגו נער פלסטיני במהלך הפגנה נגד גדר הפרדה בכפר נעלין.

חמישה מתנחלים חמושים ברימון הגיעו למחנה הפליטים שועפאט וטענו לבעלות על חלק מן הקרקע. כוחות הביטחון פינו אותם. (גלי צה"ל).

31.7

"דה מרקר": במחצית הראשונה של 2008 מתוך 6,000 הדירות שעמדו למכירה בישראל 2.2% (132 דירות) נרכשו בגדה.

1.8.08

"ידיעות ירושלים": פורסמו 668 מכרזים נוספים לדירות בפסגת זאב.

3.8

מתנחלים מיצהר רגמו מכונית של אישה פלסטינית הרה ובנה בן השבע ("הארץ")

בג"צ מתח ביקורת על המדינה על שלא קיימה החלטת בג"צ מ 2007 בעניין תוואי גדר ההפרדה על אדמות פלסטיניות בבילעין. למדינה ניתנו 45 ימים להשיב. ("הארץ")

"דה מרקר": משרד הבינוי והשיכון יחזיר סך של 9.2 מיליון דולר לארבע חברות בניה שפרוייקטים שלהם, שתוכננו לגבעת זאב, בוטלו עקב פרוץ האינתיפאדה השנייה.

4.8

"הארץ": עיריית ירושלים מסרבת לפנות מתנחלים שפלשו לבית בסילואן, למרות צו בי"מ המורה לה לעשות כן.

6.8

מנהל מקרקעי ישראל הוציא מכרזים לבניית 130 יחידות דיור בהר חומה.

11.8

מועצת יש"ע הסכימה לפשרה שהציע משה"ב, על פיה יפונה מאחז מגרון בתמורה להקמת התנחלות חדשה ליד ירושלים. בג"צ הורה על פינוי המאחז. ("מעריב").

12.8

40 פעילי ימין ניסו לתפוס בית ליד מחנה הפליטים שועפאט. הם פונו, לאחר תגרה, ע"י המשטרה. ("מעריב")

13.8

מתנחל ממאחז זית רענן כבל נער פלסטיני בן 17 לרכב השטח שלו וגרר אותו במטע זיתים ("ידיעות אחרונות").

15.8

"הארץ": עליה חדה באלימות מתנחלים כלפי פלסטינים וכלפי כוחות הביטחון בהשוואה למחצית הראשונה של 2008. נרשמו 429 תקריות.

19.8

מתנחלים מחברון ומקרית ארבע תקפו ופצעו שתי נשים פלסטיניות בחברון.

24.8

מתנחלים פצעו, בשתי תקריות נפרדות בחברון, גבר פלסטיני בן 45 ובחור בן 18.

* * *